

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Algemeen	
Gasteiland	Bonaire
Datum	29 en 30 september 2014
Organisator	Rijksdienst Caribisch Nederland Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Aanwezig	DUO/Studiefinanciering Caribisch Nederland S4 - Sint Maarten Student Support Services Ta mi Futuro Directie Onderwijs Aruba SSC - Stichting Studiefinanciering Curaçao Experientia Fundashon Ban Boneiru Bek Colegio Arubano Dienst Onderwijs Innovatie Sint Maarten Escriba Saba Comprehensive School Gwendoline van Putten School Openbaar Lichaam Bonaire Radulphus College Curaçao Studiekeuze Nederland Liaison OCW en gemeente Amsterdam VOBESS mbo afdeling welzijn, Scholengemeenschap Bonaire Campus Bonaire Milton Peters College Sint Maarte
Afwezig	Decaan en directie Scholengemeenschap Bonaire met kennisgeving
Moderator	Inge Berben, FORMA
Communicatie	Elaine Marchena, RCN
Notulist	Elisabeth George, ROACN
Bijlagen	Presentatie powerpoint sheets en handouts
Doelstelling	
<p>Kennis en ervaring uitwisselen om samen te komen tot een pakket aan maatregelen ter verbetering van de volgende aspecten van studeren in het buitenland (=buiten eigen eiland)</p> <ul style="list-style-type: none"> • de voorbereiding op vertrek naar buitenland van de toekomstige studenten op hun eigen eiland; • de opvang en begeleiding van studenten in het buitenland; • voorzien in de behoefte aan meer informatie over studeren in de regio d.m.v. de opzet van een centrale database met informatie over erkende opleidingsinstituten in de regio. 	

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Samenvatting dag 1

Het programma van dag 1 was gericht op de voorbereiding van toekomstige studenten op hun eigen eiland. Vertegenwoordigers van diverse Caribische eilanden presenteerden hun organisatie en voorzieningen om aankomende studenten voor te bereiden op studeren in het buitenland. De presentaties vanuit de diverse organisaties bevestigden dat de verschillende eilanden dezelfde problemen observeren met betrekking tot studenten uit het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Naar aanleiding van de eerste presentatie van S4 zijn de volgende vragen gesteld die de brede probleemstelling weergeven.

1. Hoeveel begeleiding is minimaal nodig voor een succesvolle studieloopbaan?
2. Hoe zou de begeleiding moeten worden ingevuld?
3. Wie zou verantwoordelijk moeten zijn voor de begeleiding?
4. Zou begeleiding verplicht moeten worden?
5. Is extra begeleiding voor mbo studenten nodig?
6. Zouden mbo studenten gestimuleerd moeten worden om op hun eiland te blijven?
7. Is een integraal studentenvolgsysteem mogelijk?

Door middel van groepsopdrachten hebben discussies plaatsgevonden over deze en andere vragen. Waar in dit verslag naar studenten of leerlingen wordt gerefereerd, betreft het steeds de context van personen die een vervolgopleiding ambiëren vanuit een Caribisch vertrekpunt.

Conclusies groepsopdracht 1

Groep A opdracht: Inventarisatie aansluitingsproblemen van onze studenten in het buitenlandse onderwijssysteem

- Gebrek aan taalvaardigheid vormt een barrière voor aansluiting met de nieuwe omgeving en de opleiding.
- Studenten worden geconfronteerd met een andere werkelijkheid ten opzichte van hun beeldvorming en verwachtingen van de studie en de omgeving.
- De competenties en vaardigheden van Caribische studenten zijn anders. Bepaalde competenties die nodig worden geacht voor studeren in Nederland hebben zij niet ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn feedback geven en ontvangen, assertiviteit en reflecteren.
- Huisvesting kan een probleem vormen indien een student niet gewend is om zelfstandig te wonen. Wonen op een campus ontlast studenten zodat zij zich kunnen richten op het studeren.
- Verschillen in didactische vormen en de wijze van examinering kunnen een obstakel zijn voor studenten die anders gewend zijn vanuit hun vooropleiding.

Groep B opdracht: Inventarisatie inpassingsproblemen van onze studenten in de buitenlandse samenleving

Er is een onderscheid gemaakt in aanpassings- en inpassingsproblemen. Nadruk wordt nu gelegd op inpassing van de student in zijn nieuwe omgeving, met behoud van zijn eigen identiteit. Dit zou bijdragen aan studieloopbaan succes omdat de student zichzelf niet kwijtraakt in de andere cultuur.

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Inpassingsproblemen raken drie vlakken namelijk: cultuur, sociale inpassing en taal. In de Nederlandse samenleving is taal steeds minder een probleem maar studenten ondervinden obstakels in uitdrukkingen. In het belang van een eigen identiteit is behoud van een "thuis" netwerk in de eigen cultuur nodig. Tegelijkertijd is het van belang dat een nieuw netwerk wordt opgebouwd in de nieuwe omgeving. Verschillen in waarden en normen spelen een rol vooral ten opzichte van: afspraken nakomen, attitude, besluitvormingsproces, individualisme en time management.

Groep C opdracht

Inventarisatie studieproblemen van onze studenten in het onderwijs studeren in NL/VS of Canada of eilanden

Studenten die gaan studeren in Nederland ondervinden moeite met de taal, aansluiting, assertiviteit, planning, faalangst en studievaardigheden. Zij maken te weinig gebruik van studiebegeleiding. Studenten die gaan studeren in de VS of elders in de regio ondervinden minder problemen met taalbarrières en cultuurverschillen. Het financiële aspect weegt zwaarder in vergelijking met studeren in Nederland. Er is tegenwoordig meer informatie beschikbaar over studeren in de regio en wat hiervoor nodig is (Stichting Studiefinanciering Curaçao en studiefinanciering St. Maarten).

Groep D opdracht

Inventarisatie cultuurgebonden problemen van onze studenten in het buitenland

De groepsdiscussie was meer gericht op studeren in Nederland. De cultuurgebonden problemen die studenten ondervinden zijn met name:

- gebrek aan zelfredzaamheid (budgetteren, zorgen voor jezelf, zaken regelen bij instanties)
- opkomen voor jezelf
- plannen (SMART)
- rol van familiebanden en heimwee
- behoefte aan intensievere begeleiding (de VS biedt hierin meer)
- discriminatie: een indruk bestaat dat het steeds meer speelt waarbij studenten niet weten hoe ermee om te gaan
- peer pressure
- veranderende normen en waarden; begrip van integriteit. Pas wanneer een student weet wat integriteit inhoudt, kan hij invulling geven aan normen en waarden.

|

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Conclusies van groepsopdracht 2

Groep A.

Uitwerking inhoudelijke verbetering (SMART geformuleerd) van het voorbereidingsprogramma voor vertrekkende studenten:

- **Organisatorisch**
- **Wie doet wat**

De groepsopdracht heeft geleid tot een brede discussie. Door gebrek aan tijd zijn er geen SMART doelen geformuleerd. Een basisvoorwaarde voor een verbeteringsplan is dat er gedurende meerdere jaren begeleiding plaatsvindt binnen het voortgezet onderwijs, niet pas tijdens het examenjaar. De centrale vraag in deze begeleiding zou kunnen zijn: waar liggen je talenten, in plaats van wat wil je worden? Examenleerlingen moeten zoveel mogelijk op de hoogte zijn van hun mogelijkheden. Een gedegen opbouw van informatievoorziening, oftewel voorbereiding van decanen en mentoren, verdient tevens aandacht. Bekeken moet worden tot waar de verantwoordelijkheid van de school strekt. Wie zou bijvoorbeeld verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor het verzorgen van een stoomcursus taalvaardigheid, redzaamheid en/of budgettering? Meer informatie is nodig over studeren in de regio. Voor de VS en Canada is informatie beschikbaar. Een centraal aanspreekpunt is nodig voor iedereen. Hoe kan dit worden opgezet?

Het is van belang om ouders te betrekken bij de begeleiding van leerlingen. Maar er moet ook samen met de leerlingen gewerkt worden om maatwerk te bereiken. Simulaties bieden wellicht uitkomst in de vorm van meeloopdagen. Leerlingen kunnen dan voelen en proeven hoe het is om aan een bepaalde instelling te studeren. Scholen verschillen onderling in wat zij als belangrijk beschouwen bij aankomende studenten. Een informatiestroom is nodig tussen het voortgezet onderwijs en instellingen voor vervolgonderwijs zodat het er tijdens het voortgezet onderwijs leerlingen ingelicht kunnen worden. Leerlingen zouden zich al in eigen (ei)land moeten oriënteren op hoe het is om zelfstandig te wonen en studeren in het buitenland. Opbouwen van een sociale netwerk kan een impuls krijgen door een buddy systeem of oud-leerlingen die voorlichting verzorgen. Een stoomcursus voor alle eilanden is wenselijk waarin taal en financiën worden behandeld.

Groep B.

Uitwerking minimale randvoorwaarden voor (SMART) verbetering van het programma:

Uit de groepsopdracht kwamen de volgende randvoorwaarden naar voren.

1. Een overkoepelend orgaan of platform (stichting of vennootschap) is wenselijk met vertegenwoordiging van elk eiland. Dit platform zou toezicht kunnen houden op het geheel en een PDCA cyclus kunnen hanteren. Dit platform zou een niet-vrijblijvende status moeten hebben.
2. Prioriteit moet worden gegeven aan ontwikkeling van sociale vaardigheden en zelfredzaamheid in een vroeg stadium, vanaf de eerste klas van het voortgezet onderwijs. Een visie voor begeleiding van studenten is nodig.
3. Ouderparticipatie is nodig en kan door training en voorlichting gestimuleerd worden, ten behoeve van hoe het kind te begeleiden in het examenjaar.

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

4. Er zou een niet-vrijblijvend voorlichtingsprogramma moeten zijn waarin consequenties voor free-movers uiteen worden gezet.
5. Inventarisatie van mogelijkheden voor studeren in regio is nodig.
6. Meer samenwerking tussen decanen en instanties is nodig voor afstemming en doelmatige voorlichting.
7. Een centraal loket voor studenten is wenselijk.

Taakverdeling voorbereiding van studenten in Caribisch Nederland

Centraal is besproken waar diverse verantwoordelijkheden mogelijk ondergebracht kunnen worden.

Scholen

- Bewustwordingsproces vanaf klas 1 in het voortgezet onderwijs en aanleren van sociale vaardigheden
- Juiste overdracht vanuit het po naar het vo
- Brede aanpak (met lokale overheid) voor juiste beheersing van de doeltaal
- Aanleren van juiste studievaardigheden
- Stimuleren van ouderbetrokkenheid
- Opbouw van sociaal netwerk met behulp van oud-leerlingen
- LOBO methode invoeren op alle scholen voor vo

Openbare lichamen / lokale overheid

Een meertalig eilandelijk taalbeleid kan invulling krijgen als de lokale overheid dit draagt. Het activeren van meer betrokkenheid van ouders zou de lokale overheid in overleg met scholen kunnen initiëren. Een stimuleringsbeleid voor het mbo zou de keuze voor opleidingen in de regio kunnen promoten.

Elders

- Stimuleringsbeleid voor studeren in de regio
- Stimuleren van ouderbetrokkenheid (overheid)
- Netwerkbijeenkomst
- Contact opnemen en onderhouden met onderwijsinstellingen en studentenorganisaties in het buitenland
- Ontwikkeling eilandelijk meertalenbeleid (overheid)
- Bewustwording directie, scholen en mentoren (overheid)
- Oprichting platform Studeren in het Buitenland

Overkoepelend orgaan/platform

Er is een duidelijke wens voor een integrale aanpak voor studeren in het buitenland, waarin vertegenwoordigers van alle relevante eilandelijke instanties kennis en ervaring kunnen uitwisselen. Er is ruimte voor samenwerking.

Conferentieverlag 'Studeren in het Buitenland'

Dit platform zou bewustmaking aan scholen op zich kunnen nemen aangaande knelpunten. Voorlichting aan ouders over bijvoorbeeld het kweken van zelfstandigheid van Caribische leerlingen wordt als nodig gezien. Door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en door contact te onderhouden met buitenlandse scholen zou het platform als spil kunnen functioneren voor de Caribische regio.

Trekker overkoepelend orgaan/platform

OCW Caribisch Nederland biedt zich aan als trekker van het platform om afstemming en samenwerking te bevorderen. Het platform zal de coördinatie van het voorbereidingstraject voor studenten/leerlingen verzorgen. Het voornemen bestaat om voor eind 2014 een eerste platformbijeenkomst te realiseren voor uitwerking van verantwoordelijkheden met een terugkoppeling naar de conferentie deelnemers. RCN/OCW zal de eerste bijeenkomst organiseren. De doelstelling zal zijn om te inventariseren wat er reeds is georganiseerd en hoe verbeterlagen te maken. Er zal een selectie gemaakt worden voor zitting in het platform. Er wordt gedacht aan één vertegenwoordiger per eiland.

Voorstellen van de conferentie deelnemers:

1. Laat het platform inventariseren wat er al is georganiseerd en wat effectief is aan middelen. Hoe kan er gedeeld en ingezet worden ten behoeve van deelnemende eilanden? Welke financiële bijdrage mogelijk is vanuit de lokale overheden?
2. Laat de voortgang niet bij voorbaat afhangen van de financiële bijdrage van overheden. Het streven naar eigenaarschap van deelnemers heeft voordelen.
3. Videoconferentie kan worden ingezet voor overleg tussen de eilanden.
4. Het is wenselijk om een vervolg te geven aan de samenkomst in de huidige hoedanigheid.

Afspraken t.a.v. het platform

- Ieder deelnemend eiland binnen het platform deelt in de kosten.
- RCN/OCW organiseert de eerste platformbijeenkomst op Bonaire vóór eind 2014.
- De eilanden/landen trekken gezamenlijk op.
- Het platform zal minimaal 1x per jaar bij elkaar komen.
- Deelname aan het eilandelijke voorbereidingsprogramma voor studeren in het buitenland stimuleren
- De deelnemers werken aan gezamenlijke doelstellingen.
- Het platform zal partijen/leden informeren o.a. via sociale media.
- Het platform zal gebruik maken van best practices.
- Er zal gewerkt worden een centraal overzicht van lokale en regionale opleidingsmogelijkheden.
- Er zal gewerkt worden aan beleid en creatie van een studentenvolgsysteem.
- Meer en betere samenwerking van de schooldecanen zal gestimuleerd worden.
- Afstemming zal plaatsvinden voor de voorbereiding van studenten op de aannemende scholen in het buitenland.

Conferentieverlag 'Studeren in het Buitenland'

Samenvatting dag 2

Het programma van dag 2 was gericht op presentaties en discussies over opvang- en begeleidingsprogramma's voor studenten. Tevens hebben diverse opleidingsmogelijkheden binnen en buiten de Caribische regio de revue gepasseerd. De bestaande programma's waren met name gericht op Caribische studenten die kiezen voor een vervolgopleiding in Nederland. Ook is er aandacht besteed aan opvang en begeleiding van buitenlandse studenten op Aruba, Curaçao en Sint Maarten. In groepen werd er gediscussieerd over verbeteringen voor opvang en begeleiding in Nederland, Bonaire, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Er zijn afspraken tot stand gekomen voor samenwerking en een integrale aanpak om vertrekkende leerlingen beter toe te rusten op een succesvolle studieloopbaan. Een film van HVANTI (netwerk van Caribische studenten in Nederland) werd vertoond over georganiseerd opvang voor het doelgroep. De website van Hogeschool Amsterdam werd ook genoemd als bron voor succesverhalen, www.csvsucces.nl.

Conclusies van groepsopdracht 3:

Uitwerking verbeterd programma voor opvang en begeleiding van studenten in Nederland, Bonaire, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Kernvraag:

Hoe zien begeleiding en voorbereidingen van leerlingen er nu uit: wat gaat daarin goed en wat zijn de verbeterpunten?

De geïnventariseerde knelpunten vanuit de diverse presentaties zijn als volgt samen te vatten:

- verantwoordelijkheid voor financiën
- gebrek aan een studentvolgsysteem
- behoefte aan een centrale opvang en begeleiding
- aansluiting met erkende opleidingen
- communicatie tussen school en begeleiding/opvang
- informatie overdracht t.b.v. begeleiding in het buitenland
- samenwerking, communicatie en coördinatie in het algemeen
- begeleiding en opvang mogelijkheden zijn nog niet op elk eiland aanwezig
- betaalbaarheid collegegeldtarieven / studie- en woonkosten
- gebrek aan een centraal en actueel informatiepunt
- beleid aanpassingen zijn nodig

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Erkende vervolgoopleidingen in kaart

- De power point sheets van de presentaties van de onderstaande personen zijn bijgevoegd als bijlage. Hieronder volgt een beknopte samenvatting. Calvin Mardenborough van studiefinanciering Sint Maarten heeft gepresenteerd welke samenwerking er tot stand is gekomen met regionale scholen na langdurige werving en onderhandeling. Gunstige collegeltarieven en scholarship programma's zijn tot stand gekomen door deze inspanning. Meerdere conferentiedeelnemers hebben aangegeven samen te willen werken aan dit netwerk.
- Aignald Panneflek, van het ministerie van onderwijs op Curaçao heeft vervolgoopleidingen op Curaçao toegelicht. Om betere voorbereiding en informatie voor vertrekkende leerlingen en hun decanen beschikbaar te maken wordt er gewerkt aan een handboek 'studeren in de regio'. De taskforce streeft ernaar om dit document naar OCW/RCN te sturen voor verdere verspreiding.
- Mw, Birgit Kreykenbohm, van het ministerie van onderwijs op Aruba heeft vervolgoopleidingen op Aruba toegelicht.
- Dhr. Nolly Oleana, van het ministerie van RCN/OCW maakte bekend dat mw. Xiomara Frans initiatiefnemer is van een campus op Bonaire voor regio studenten die op Bonaire studeren. Een overzicht van erkende mbo opleidingen op Bonaire werd uitgedeeld aan de conferentiedeelnemers.
- Dhr. Hans van Driel van Stichting Studiekeuze 1 2 3 presenteerde een studiekeuzedatabase. De stichting is een onafhankelijke leverancier van studiekeuze-informatie binnen Nederland, onder meer d.m.v. de website studiekeuzeinformatie.nl. Dhr. van Driel presenteerde tot slot een voorstel om de bestaande database van Nederlandse opleidingsinstituten uit te breiden met informatie over het studieaanbod in de Caribische regio.

Verbeterpunten voor het voorbereidingsprogramma

- LOB goed implementeren op scholen
- Examenkandidaat moet bekend zijn met doorstudeermogelijkheden in de regio en daarbuiten
- Beschikbaarheid stoomcursus voor zelfredzaamheid en taaldeficiëncy
- Beschikbaarheid van informatie over de opleidingsmogelijkheden binnen de regio
- Ouders betrekken vanaf de profiel- en studiekeuze
- Simulaties mogelijk maken m.b.t. studeren en zelfstandig wonen
- Beschikbaarheid informatie over toelatingseisen en verwachtingen van instellingen
- Beschikbaarheid uitgebreide informatie over wonen en studeren in het buitenland
- Netwerken

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

- 1 stoomcursus voor de betrokken (alle) eilanden
- Tussen de school, decaan en leerlingen moet goede coöperatie, communicatie en coördinatie zijn.

Verbeterpunten voor communicatiestromen en rolverdeling

- Betere communicatie en samenwerking tussen de scholen en instanties die de opvang en begeleiding organiseren
- Betere communicatie van de scholen met hun studenten
- De communicatie en samenwerking tussen de school en de decanen
- Verdeling verantwoordelijkheden school – landelijke en eilandelijke overheid moet helderder
- Per- per eiland een stichting/dependance van een centrale stichting nodig
- In kaart brengen begeleidingstrajecten bij regionale instellingen
- Een centraal opvang- en begeleidingssysteem voor studenten in de regio
- Wie is verantwoordelijk voor welk deel van de voorbereidingen en opvang?
- Centraal geregelde opvang en begeleiding is nodig
- Samenwerking nodig om het collegegeld in de regio laag te houden
- Meer onderzoek naar alternatieve financieringsvormen
- Via contacten met studenten beter inzicht krijgen in behoeftes en knelpunten
- Scholen, decanen en ouders beter informeren over studiemogelijkheden in de regio
- Helder beeld scheppen van de voor- en nadelen van de verschillende instituten
- Eerste stap: Binnenkort brengt het ministerie van onderwijs van Curaçao een folder uit over studeren in de regio
- LOB-methode goed implementeren op de scholen
- De examenkandidaten moeten helder beeld krijgen van de verschillende mogelijkheden (NL, VS, regio)
- Centrale stoomcursus voor alle eilanden opzetten t.b.v. zelfredzaamheid
- Ouders betrekken bij het voorbereiden van hun kind
- Simulaties (bij scholen en over zelfstandig wonen) inzetten bij voorbereidingen
- Betere informatie over het wonen en studeren in het buitenland
- Netwerken beter inzetten (contacten met “big brothers” en studiebegeleiders van de instellingen)

De aanwezigen ondersteunen het initiatief en wachten af op de besluitvorming door de overheden. Ontwikkelkosten komen in de buurt van 30,000 euro. Meer informatie hierover volgt en wordt via RCN/OCW gecommuniceerd met alle belanghebbenden. Structurele operationele kosten zijn (nog) niet bekend. Voor wat betreft invoeren van gegevens moet een instantie worden aangewezen. Iedereen onderstreept het belang van een database.

Personen met specifieke ervaring m.b.t. het studeren in de regio (Calvin Mardenborough, Aignald Pannefle, Margit de Freitas) moeten een rol/functie krijgen in het platform.

Conferentieverslag 'Studeren in het Buitenland'

Toezeggingen tijdens deze conferentie:

- RCN/OCW stuurt het conferentieverslag, de PowerPoint presentaties en de deelnemerslijst met contactinformatie door aan alle deelnemers.
- De folder 'studeren in de regio' (Curaçao) zal door RCN/OCW worden verspreid onder alle deelnemers.
- SSC stuurt op verzoek hun lijst van regionale opleidingen (72) naar RCN/OCW.
- Mw. Jealaine Wawoe stuurt een uitnodiging voor netwerkbijeenkomst op Curaçao in november as.
- RCN/OCW zal tijdens de studie- en beroepenmarkt op Curaçao en Bonaire in november aanstaande de resultaten van deze bijeenkomst presenteren.
- Johannes van Driel van stichting Studiekeuze 123 informeert RCN/OCW over de voortgang van besluitvorming omtrent een database voor regio opleidingen.
- Dhr. Aignald Panneflek, senior beleidsmedewerker min. Onderwijs Curaçao, stuurt het handboek "studeren in de regio" toe naar RCN/OCW, voor verdere verspreiding.
- De ambassadeurs selectie bestaat uit: dhr. Calvin Mardenborough, mw. Margit de Freitas en dhr. Aignald Panneflek voor platform deelname en matching student en studie.
- RCN/OCW organiseert de eerste platformbijeenkomst, nog in 2014.
- Er is commitment voor duurzame samenwerking tussen de eilanden